

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 26. In Sancti Michaëlis urbe sedes Societatis erigitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

CAPUT

XXV.

Oratione
servitii Per-
sonalis sedes
Esterensis
desertur.

Societas a-
cerdit exagi-
tatur.

Et præsertim
Didacus
Torres.

Socii se de-
ferunt.

Episcopus
Tucumanen-
sis Societati
adversatur.

Et plerique
omnes.

Societas
Esterensem
sedem dese-
rit.

SEd longè violentior turbo Sancti Jacobi Tucumaniz metropolim decussit, eò acrioribus civium animis, quò majori ibi, quàm alibi, Indorum numero primarii cives imperitabant. Igitur postquam innotuit Provincialis adventus, & cognito, quid Cordubæ atque in Chileno regno patrasset, amore in odium repente versò, collatis capitibus aiunt, eum demum esse Societatis morem, ut omnium conscientias inordinatâ religiofitate vexer: nimium justos à Deo ipso improbari: sub hoc justitiæ & defensionis pallio latere forsitan occultam habendi cupidinem, ac per manumissionem paucorum, multitudinis possessioni inhiati: Societatem religionis specie ac aliis artibus in sua commoda Indos libertati restitutos facillè tracturam: hoc nempe esse, quod occultis cuniculis, & impetratis ab Rege diplomatibus intenderet, ut per aliorum miseras gradum sibi faceret ad divitias. Hæc in universos Socios. Sed in Provincielem jactabant, ante ejus adventum in Provinciam, omnia olim pacifica fuisse: postquam advenisset, omnia turbati, Chilenum regnum, Tucumaniamque universam. His & aliis telis impetebantur Socii, qui quamvis sui purgandi ergò demonstrarent, ante Societatis in Peruviam adventum. Caroli Quinti & Philippi Secundi diplomata de abrogando servitio personali confecta fuisse: & constaret sub initium hujus sæculi, antequam Didacus Torres in Tucumaniam veniret, deque fundandâ Provinciam Paraquariensis ageret, eadem decreta à Philippo Tertio fuisse renovata: nec ignoraretur Joannem Perez Chilensem Episcopum, requisitis doctissimorum virorum calculis, multò antequam eò Didacus Torres iret, servitium personale decreto damnassee: certumque esset in Provincielem, tantarum virtutum virum, Sociosque verè Apostolicos, injustam fictionis & cupiditatis notam minimè quadrare: affirmarentque Socii, se solâ religione adductos fuisse, ut regis decretis obtemperarent: tamen non audiebantur, palamque odio erant his, quos per viginti annos parentum loco habuerant. Adeo verò spissæ erant tenebræ omnium oculis offusæ, ut ipsum Episcopum, Societatis amantissimum, pro tempore ita involverint, ut non dubitarent Socii asserere, Solem ipsum eclipsum passum esse. Ecclesiastici viri, ab alienato capite, sese etiam palam ab nostro consortio subtrahebant, subsidia vitæ, Sociis rerum omnium egentibus ab civibus dari solita, denegabantur: templum nostrum ab nemine frequentabatur: Indi omnes ad nos adire prohibebantur. Denique eò deducta res est, ut Provincielem compulerit ad deferendam sedem, præsertim cum satis ipse prævideret, postquam deserbuissent primi impetus, temporariâ absentiam desiderium Societatis apud cives cætera non malos, & ad pietatem proclives, exacuendum: eoque postea æstimaturos magis, quò graviora Reipublicæ damna, eâ absente, sensissent. Accessit his causis Sancti Michaëlis Tucumaniz urbis postulatam, eo ipso tempore, quo hæc fiebant, coram Provinciali summa contentione Societatis Collegium postulantis; & Alfonsi Riberæ Prætoris autoritas, quinquaginta aureos in singulos menses offerentis, tamdiu persolvendos, quamdiu opus foret ad domum Sancti Michaëlis perficiendam, quorum votis fieri non poterat satis ob defectum Sociorum, nisi Sancti Jacobi sedes desereretur. Igitur plerique Socii, paucis civibus illacrymantibus, Sancti Michaëlis urbem petivère.

CAPUT

XXVI.

In Sancti
Michaëlis
urbe sedes
Societatis
erigitur.

De primis
Sancti Mi-
chaëlis urbis
fundatori-
bus.

Ab Divis
Simone &
Judas de-
feruntur.

URBS Sancti Michaëlis diu cum Sancti Jacobi civitate de Tucumaniz Primatu contendit: quippe illam Joannes Nunius Pradus, anno quinquagesimo superioris sæculi, triennio antequam hæc construeretur, condiderat. Sed quòd paucis post foundationem mensibus eluvione pœnè periisset, & ex ejus ruinis Sancti Jacobi urbs feliciter surrexisset, apud hanc imperium, & apud illam antiquitatis jus, remansit. Anno sesquimillesimo sexagesimo-quarto, Philippi Secundi Regis Catholici jussu, Sancti Michaëlis urbem Didacus Villaroëlus, Francisci Aguirræ, Tucumaniz Prætoris nepos, solidius instauravit. Instauratam Gualanus, Indorum in eâ regione potentissimus, aggressus, multis civium fœdè trucidatis, flammis deformavit, & absque dubio hostilis furor penitus absumpsisset, nisi Divi Simon & Judas, quorum festum agebatur, visibili specie, emissis undequaque terrificis splendoribus, Barbaros perterrefactos in fugam compulissent. Fugientium stragem, occiso

Gualano

Gualano, Hispani fecere, & urbem suam in æternam cœlestium Propugnatorum tutelam, stans cerimonia consecratam, tradidere: quæ exinde à Calchaquinis rebellibus multoties impetita stetit, Divorum Tutelarium, ut credimus, protectione, & Hispanorum fortitudine inconcussa. Quod ad situm attinet, iis montibus adhæret, qui totam Australem Americam continuo quasi gibbo dividunt. Circa eam montium crepidines, Vallium recessus, & plana terrarum discriminantur villis, prædiis, viridariis omni pomorum etiam Europæorum genere abundantibus: tantaque est cæterarum frugum felicitas, ut primi coloni Sancti Michaelis agrum promissionis terram nominarent. Sed æmœnissimæ regioni, ceu hortis Hesperidum, pro dracone non desunt feroces tygrides, hominum ac aliorum animalium corporibus subinde se pascentes: ut reverentis Providentiæ Divinæ regimen ubique læta tristibus miscens, ne mortalis beatitudo sine mixtura mali nimium insoleat. His tygribus interficiendis Indigenæ olim se ad bella docebant: qui plures venando mactaverant, relatis in testimonium recentibus spoliis, famâ & auctoritate inter suos præstabant. Porro eas interficiendi Barbaris ea est ars. Prægrandem baculum, quæ utrimque definit, utrâque manû prehendant, tygridique insultanti objiciunt: cujus ea natura est, ut quicquid primo insultu atripuerit, illud sibi ex unguibus eripi non sinat. Ubi ergo unguibus & ore in baculum involavit, venator baculo à dextrâ in sinistram magnâ vi torto tygridem evertit, & antequam se in pedes erigat, quæ ventris mollia parefacit, transigit evisceratque. Cæterum Hispani Sancti Michaelis incolæ, miti ingenio, urbanitatem potius quàm arma, nisi proritentur, excolunt: pietati idonei, Doctores suos reverentur & amant. Igitur, Socios diu cupitos obviiis ulnis amplexi, in paratam domum deduxere, & summâ alacritate temporarium templum communibus operis extruxere. Quibus in officii super cæteros excellit Garcia Medina, vir nobilis, nulli in Americâ Australi affectu in Societatem inferior: cujus memorabile in Ignatium Loiolam, nondum inter Beatos relatum, celebratur obsequium, in suburbano pago sacellum ejus nomini dicatum ad privatam pietatem alendam erigentis, & populares exemplo ac voce ad tanti herois cultum animantis. Is paucis post annis, vegeta adhuc ætate ac viribus, nihil de morbo lethali, nedum de morte propinqua cogitans, monitus ab Didaco Torres in familiari consortio, ut suis rebus ultimis consuleret, testamentum sanus condidit, & Indis, clientelæ suæ subditis, ex rectè sentientium placitis, pro servitio personali satisfecit; totiusque vitæ delictis semel & iterum per Exhomologesim purgatis, ante triduum derepentè è mensa ad lectum, è lecto ad tumulum delatus est. Nec dubitatum prævitæ mortis beneficium deberi Ignatio, in clientem variis negotiis implicitum opportunè benigno. Sedi præfectus est Ludovicus Leiva, aliquot Collegiorum jam olim in Peruvia Rector, cum quatuor Sociis, qui non tantum in culturâ Hispanorum, sed etiam inter Lullos & Diaguitas semen vitæ spargendo, fructus cœlestibus horreis non indignos edidere: quamquam in Calchaquinâ valle excolendâ præsertim excellere.

HANC Vallem Socii olim, exiguo animorum fructu, ob insignem incolarum feritatem, percurrerant: post quos nonnulli mortales servitorum appetentiores, quàm propagandæ Fidei, per pacis intervalla, non satis examinata ferorum hominum conditione, nullâ fermè præmissâ Catechesi multos baptizavere, sicque baptizatos extrapatriam, prætextu Doctrinæ Christianæ, ad sua commoda, repugnantis Barbaris, educebant. Ex qua origine exortis utrimque injuriis, bello inter Hispanos & Calchaquinos conflato, per totam Tucumaniam ad arma clamatum est. Verebanturque Reipublicæ capita, ne orta inter Hispanos sub id tempus civilis discordia hostibus victoriam pareret: cum opportunè Didacus Torres, è Tucumanie metropoli nondum egressus, præteritarum injuriarum immemor intercessit, spondens se Sociosque, si sineretur, fore pacificatores. Prætor & Episcopus, laudatâ Societate, quod Reipublicæ ac animarum causâ tantis periculis se offerret, Joannem Darium, & Horatium Morellium Italos, ab Provinciali designatos, ac suâ sponte capita sua devoventes, cum potestate pacis constituendæ, & pro arbitrato

Divisionis natura.

De tygridum venatione.

Garcia Medina erga Ignatium affectus.

Is primus in America Ignatio sacellum erigit.

Piæ moritur.

Ludovicus Leiva sed primus præf.

CAPUT XXVII.
Calchaquina vallis ab Societate pacificatur, & diuturno labore percurritur.
Belli occasio.
Didacus Torres ad pacificandam, Vallem operam offert.
Joannes Darius & Horatius Morellus in Vallem mittuntur.